

CONTRACTE D'UNA CUSTÒDIA PER A L'ESGLÉSIA DE SANT MIQUEL DE CARDONA (ANY 1672)

Mossèn Joan Serra i Vilaró, al volum IV de la seva exhaustiva Història de Cardona —dedicat íntegrament a tractar de l'església i parròquia de Sant Miquel— esmenta, entre les confraries erigides en aquest temple, la de la Minerva o «del Cos preciós de Jesucrist». Documentada almenys des de l'any 1442 i coneguda amb diversitat de noms equivalent, fou, segons l'erudit historiador cardoní, una de les principals associacions religioses que aglutinaren els seus devots compatricis fins a una època relativament moderna (J. SERRA VILARÓ, *Història de Cardona*, IV, pp. 415 i 420-422).

L'any 1672, els administradors o priors d'aquesta confraria cardonina —Celdoni Solsona i Francesc Llusà, preveres beneficiats de l'església de Sant Miquel, i Anton de Capdevila— encomanaren la construcció d'una custòdia a l'argenter manresà Josep Figuerola. El contracte, autoritzat pel notari Ignasi Benetas el dia 13 de març de 1672 —ara farà tres-cents anys— dóna, como de costum en aitals documents d'aqueix temps, abundor de detalls curiosos referents a la peça encomanada: materials, termini d'execució o de lliurament, preu, forma de pagament, etc.

De fet, més que de la realització de tota una nova custòdia, es veu que es tractava només de construir de bell nou la part superior d'un d'aqueixos objectes litúrgics; és a dir, d'un «vericle», dit també el *viril* o *sol* de l'ostensori. El peu, suport o part inferior de la custòdia, ja el tenien: potser, romanalla d'una altra peça similar malmesa per la vellúria o, tal volta, el primer tros d'una custòdia començada per altres mans i no acabada.

Es també versemblant que ens trobem en el cas d'una primera custòdia d'exposició» per a l'església parroquial de Cardona. Sobretot, si tenim en compte que per aquest temps prenen molt d'increment arreu de Catalunya la pràctica de l'exposició del Santíssim —fomentada cabalment per les confraries de la Minerva— i la devoció de les

«Quaranta hores» celebradora els dies de la setmana de Passió. És aleshores quan entren en ús les noves custòdies en forma de sol radiant, substituint modestos ostensoris antics, reduïts sovint a un petit vericle que s'aplicava al cim de la tapa dels primitius copons o ciboris pediculars. És natural que el document fet a cal notari no especificqui tant; només diu que l'obra encomanada a l'argenter Figuerola ha d'ajustar-se *ab lo peu que ya de dita Custòdia és fet y està recòndit en la dita iglésia de Cardona*.

Els materials que l'argenter manresà es comprometia a emprar en la seva obra eren l'or, l'argent, ametistes (*pedras anamatistas*) i vidre. L'argent, necessari per a la construcció de l'ostensori, i l'or per a daurar tot el conjunt —vericle i peu— li serien facilitats, a Cardona mateix, tan bon punt Figuerola s'hi presentés.

Hom parla també, com és natural, del preu. Josep Figuerola cobrarà per tot el treball catorze dobles d'or; pagadores, vuit d'elles el mateix dia del contracte, i les sis restants quan l'obra estigui acabada i presentada.

La custòdia havia de quedar enllestida el diumenge de Passió propvinent. La data és significativa: els primers dies de Setmana Santa, a Cardona —i a tants d'indrets de la nostra terra— se celebrava amb solemnitat l'exercici de les Quaranta hores, durant les quals es feia l'adoració pública del Santíssim. Els administradors de la Minerva, o *del Cos preciós*, devien tenir ganes d'estrenar la nova custòdia en semblant avinentesa, i volien assegurar-se que estigués a punt per a la inauguració.

La presència d'un argenter cardoní —Joan Carrera— en el document de contracte fa pensar en un probable col·laborador d'en Figuerola. Puix cal tenir en compte que el treball de confecció de la custòdia hagué de realitzar-se a Cardona, segurament al taller d'aquell. I seria aquí justament on serien lliurats a l'artista manresà l'argent i l'or indispensables i promesos en el document de contracte.

Diguem finalment que l'existència a Manresa, per aquests anys, i la personalitat artística de Josep Figuerola consten documentalment, amb relació a altres obres de la seva especialitat: la principal de les quals, una imatge d'argent de la Puríssima Concepció, de set pams i mig d'alçada, per a la Confraria manresana dita «dels favets».

JOSEP M. GASOL

*Director de l'Arxiu Històric
de la ciutat de Manresa*

A P È N D I X

Arxiu històric de protocols, de Manresa

Not. Ignasi Benetas, a. 1671-1673, pp. 106-108:

(Administradors del Cos Preciós de Cardona preufet ab Figarola).

Die XIII Martii Anno MDCLXXII. Minorisae.

En nom de Déu y de la gloriosa y humil Verge Maria, mare sua, concebuda sens peccat original en lo primer instant de son ser. Amén.

Sobre las cosas avall scrites y entre los Rts. señors Saldoni Solsona y Francesch Llusà, preveres y beneficiats de la Parrochial Iglésia de la Vila de Cardona, y lo Sr. Anthon de Capdevila en dita Vila domiciliat, lo Any present Administradors o Priors de la Confraria del Santíssim Sagrament de dita Vila, en nom de dita confraria de una part, y Joseph Figarola ciutadà de Manresa y Joan Carrera de dita Vila de Cardona argenters, de part altra, cerca de la fàbrica de fer una custòdia de plata per lo Santíssim Sagrament, de la Eucharistia, infrascrita són estats fets los pactes de concòrdia següents:

Primerament, dit Joseph Figarola argenter promet que de aquí al Diumenge de Passió més propvinent obrarà segons la trassa que ha donada un veritgle o custòdia de plata per tenir patent lo Santíssim Sagrament, ço és, que ajustarà y fabricarà la obra serà necessària segons dita trassa ab lo peu que ya de dita Custòdia és fet y està recòndit en la dita Iglésia de Cardona, posant a sos gastos tretse dotsenas y quatre pedras anamatistas y los vidres seran necessaris per dit veritgle, y juntament daurar tota la dita obra fahedora y lo dit peu que com està dit ya està fet, las quals cosas promet fer y obrar per lo preu de quatorze doblas de or de bon pes y just valor, ço és, vuyt lo die present de comptants y las restants sis doblas lo die que la sobredita obra serà acabada, lo que promet attendrer y complir, tenir y servir ab totes obligacions necessàrias, degudas y pertanyents y ab jurament.

Item és estat pactat que dits Priors de dita confraria, encontinent que dit Figarola se serà conferit en la dita Vila de Cardona per la construcció de dita fàbrica, li agen de entregar tota la planta serà necessària per fer dit veritgle y tot lo or se aurà de menester per daurar aquella y, no entregant-se-li las ditas cosas en lo modo predict, dit Figarola no tinga obligació de fer aquella dins lo termini sobredit.

Item és estat pactat que dit Figarola, per las vuit doblas rebrà ara de comptants per part del preu de dita obra, dega firmar àpocha de aquellas y juntament donar una fermansa que si per cas dit Figarola no complia ab lo per ell promès o perquè no pogués o no volgués o per qualsevol altra causa o rahó dita fermansa junt ab dit Figarola y quiscun d'ells a solas estiga y estigan obligats a la restitució de ditas vuit doblas que de present se li entregan de comptants en presència del notari infrascrit y testimonis. Per lo que dit Figarola confessa que té agudas y rebudas ditas vuit doblas de comptants per lo que renuncia a la cosa no ésser axí, firma àpocha de aquellas y per complir ab lo present Capítol ne dóna en fermansa y principal pagador en dit cas a Anthoni Canyellas, sabater, cunyat seu, a estas cosas present qui accepta lo càrrech de dita fermansa y promet que junt ab dit principal y sens ell en los casos predicts estarà tingut y obligat a la restitució de ditas vuit doblas per lo que ne obliga

tots y sengles béns seus mobles etc., y renuncia a la ley o dret que disposa que primer sie convingut lo principal que la fermansa y a la que diu que llevat lo principal sie tolt lo accessori y tots al benefici de novas constitucions, Epistola del divo Adrià y consuetut de Barcelona, que parla de un o molts insolidum se obligants, y a tots y qualsevol altre ley y dret que valer los pogués y ab jurament llargament.

Finalment, etc.

Et ideo nos dictae partes laudantes etc.

Testes firmae dictorum Josephi Figarola, Anthonii Canyellas et Rdi. Francisci Llusà pbri., qui firmarunt Minorisae, sunt Rdus. Raphael Mullet subdiaconus in Sede Minorisae beneficiatus et Mauritius Orpina civis Minorisae. Testes firmae.